

Список використаних джерел:

1. Організація навчального процесу в умовах інноваційного розвитку економічного університету: навч.-практ. вид. За ред. М. В. Артюшиної, Г. М. Романової. Київ: КНЕУ, 2014. 321 с.
2. Слоцький, О., Балущак, Р. (2024). Професійна підготовка маркетологів як предмет наукових дискусій. *Академічні візії*, (35). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1397>.
3. Соціально-етичний маркетинг: монографія. За заг. ред. А. А. Мазаракі, Є. В. Ромата. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2017. 372 с.

УДК 502.17: 37.013.42

РОЛЬ КРЕАТИВНИХ ПРАКТИК ТА ЕКООСВІТИ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Любов Згалат-Лозинська,

д-р екон. наук, професор кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування, професор

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

У сучасних умовах глобальної турбулентності, коли економічна невизначеність, загострення екологічних проблем та стрімкий технологічний прогрес зумовлюють появу нових глобальних проблем, освіта набуває стратегічної ролі в забезпеченні сталого розвитку. Система освіти повинна не лише адаптуватися до нових реалій, а й стати джерелом рішень, спрямованих на формування громадян, здатних критично мислити, відповідально діяти та екологічно мислити.

Світова економіка демонструє значні коливання через посилення геополітичної напруги, зміну тарифної політики, дестабілізацію фінансових ринків, що безпосередньо впливає на соціальне благополуччя, обсяги інвестицій у науку, інфраструктуру та освіту. Водночас людство стикається із загостренням екологічних проблем: війна, виснаження ресурсів, забруднення довкілля, прискорення змін клімату. Все це вимагає не лише технологічних інновацій, а й зміни підходів до виховання нових поколінь – з екологічною свідомістю, критичним мисленням та розумінням глобальної відповідальності.

На цьому тлі технологічний прогрес набуває двоїстого характеру: з одного боку, маємо унікальні інструменти для вирішення складних проблем підвищення суспільної продуктивності за рахунок роботизації, штучного інтелекту, з іншого – ризикуємо посилити нерівність, втратити контроль над етичним виміром цифровізації та автоматизації. За таких умов зростає потреба у синергії креативних практик, що дозволяють інтегрувати ідеї сталого розвитку в навчальну діяльність. Формальне ознайомлення з Цілями сталого розвитку (ЦСР) 2030 року [3] без рефлексії особистісної залученості є малоефективним. Тому завданням освіти є створення таких навчальних середовищ і практик, які дозволяють студентам побачити прямий зв'язок між глобальними проблемами та їхнім повсякденним досвідом [2]. Одним із

найефективніших шляхів реалізації цього завдання є застосування креативних практик, що передбачають інтеграцію елементів візуалізації, емоційного залучення, гейміфікації, провокації до рефлексії; вони дають змогу звертатися до молоді їх мовою – через образи, гру, емоційний досвід.

Показовим прикладом є використання комп'ютерних ігор для формування екологічної свідомості, коли ідеї сталого розвитку інтегруються в сюжет, вибір дій та цінності персонажів. Так, у популярній грі Minecraft з оновленням «Caves & Cliffs» з'явився моб аксолотль – реальна істота, що перебуває під загрозою зникнення. В ігровому середовищі гравець має годувати, захищати, розводити аксолотлів, створювати умови для їх виживання, що природно стимулює інтерес до реальних екологічних проблем, пробуджує емпатію та відповідальність за виживання цього рідкісного виду. Через емоційний зв'язок із персонажем гравець починає цікавитись реальними проблемами біорізноманіття, антропогенного впливу, збереження водних ресурсів. Таким чином, гра перетворюється на освітню платформу, а креативний наратив – на інструмент формування екологічної свідомості.

Інноваційні освітні практики, що інтегрують розвиток креативності студентів із засвоєнням принципів сталого розвитку, є важливим напрямом модернізації освітнього процесу. Однією з таких практик є залучення студентів до створення дизайну вебсайтів, розробки інформаційного контенту та підготовки публікацій у соціальних медіа з екологічною орієнтацією. Йдеться не лише про популяризацію «зеленого контенту», але й про забезпечення таких засад його подачі, як доступність, інклюзивність та сприяння якісній освіті для всіх категорій населення, що безпосередньо корелює з завданнями Цілей сталого розвитку, зокрема ЦСР №10 «Зменшення нерівності» та ЦСР №4 «Якісна освіта» [3, 6].

У процесі обговорення студенти пропонували шляхи підвищення інклюзивності університетського сайту. Зокрема, йшлося про доцільність упровадження контрастного режиму для людей із вадами зору, використання читабельних шрифтів, додавання альтернативних текстів до зображень, що сприятиме кращій доступності для осіб з порушеннями зору або для іноземців. Також було запропоновано вдосконалити структуру сайту, забезпечити логічність навігації та адаптивність інтерфейсу для мобільних пристроїв.

Удосконалення цифрового середовища розглядається не як сукупність технічних удосконалень, а як прояв відповідального ставлення до принципів сталого розвитку. Формування у студентів компетентностей у сфері сталого цифрового дизайну сприяє розвитку критичного мислення, емпатії та готовності діяти відповідально в професійній діяльності, що є необхідною умовою формування соціальної відповідальності – саме тих якостей, які сучасна освіта прагне плекати у здобувачах. Ще одним напрямом розвитку креативності є використання сторітелінгу, 3D-візуалізації.

Ефективним підходом є також впровадження проєктного навчання, в межах якого кінцевим результатом є не складання тесту, а створення власного продукту – презентації, екологічного плаката чи навіть короткого відео з

соціальним меседжем, розміщеного на платформах на кшталт TikTok. Такі завдання формують у студентів практичні компетентності, стимулюють відповідальне ставлення до глобальних викликів і сприяють активній участі у побудові сталого майбутнього.

Спільною ознакою креативних практик – є здатність:

- викликати емоційну реакцію – а значить, залучати;
- провокувати рефлексію – тобто змушувати замислитися над звичними речами;
- створювати простір для суспільного діалогу, де студент не просто споживає контент, а формує власну позицію.

У контексті сталого розвитку ці креативні інструменти: візуалізують екологічні проблеми, роблячи їх ближчими та зрозумілішими; залучають різні групи до діалогу, посилюючи соціальну інклюзію; просувають культуру повторного використання, апсайклінгу, відповідального споживання; формують нові етичні моделі поведінки не через заборони, а через натхнення.

Яскравим прикладом є навчальні проекти, що поєднують екологічні цінності з формуванням професійних компетентностей.

Так, для студентів-маркетологів одним із ефективних завдань може стати розробка креативних комунікаційних кампаній з екологічним меседжем, які сьогодні мають бути не лише виявом актуальних трендів, а й етичною нормою професійної діяльності. Студенти можуть створювати рекламні стратегії для брендів, які впроваджують принципи циркулярної економіки, застосовують екологічну упаковку або підтримують локальних виробників. Реалізація таких проєктів передбачає розробку креативного контенту для соціальних мереж, створення візуальної айдентики кампанії, підготовку PR-стратегії з акцентом на відповідальне споживання та сталий розвиток.

Для менеджерів доцільними є креативні практики, спрямовані на розробку екостратегії управління підприємством або проєктом. Це може бути впровадження енергоефективних рішень [5, с. 9], цифровізація процесів для зменшення паперового документообігу, формування корпоративної екокультури серед персоналу. Значний потенціал має також екологічне підприємництво у креативних індустріях на перетині творчості й відповідальності, наприклад, еко-мода, зелений дизайн інтер'єру, екотовари ручної роботи, ін.

Для бухгалтерів та обліковців креативні практики відкривають можливості для екологічного та соціально відповідального підходу. Наприклад, студенти можуть ознайомитися з принципами екологічного (зеленого) обліку – обліку викидів, відходів, використаних ресурсів підприємства. Важливим напрямом є також аналіз нефінансової звітності компаній, що відображає їхню екологічну та соціальну відповідальність. Робота з ESG-звітами (Environmental, Social, Governance), які набувають поширення у світовій практиці, що дає можливість розуміти, як бізнес оцінює свій вплив на суспільство та довкілля. Практичним завданням може стати розробка макету нефінансового звіту для умовного підприємства із включенням екологічних показників.

Отже, у кожній спеціальності є точка дотику до теми сталого розвитку, але донести її до здобувачів можна найефективніше через креативні практики, які залучають, емоційно включають і дозволяють побачити власну роль у глобальному процесі.

В умовах повоєнної відбудови України освіта для сталого розвитку (ОСР) має стати невіддільною складовою професійної підготовки студентів. Для цього пропонуються реалізовувати наступні напрями модернізації освітніх програм:

- інтеграція компонентів ОСР у фахові дисципліни. Доцільно запровадити модулі з «зеленої економіки», «соціального підприємництва», «відповідального споживання», «управління ресурсами в післявоєнній відбудові» тощо;

- розвиток проектно-орієнтованого навчання, у яких здобувачі мають працювати над практичними проектами, спрямованими на енергоефективність будівель, екологічну модернізацію інфраструктури, стійкі логістичні рішення у постраждалих регіонах;

- підтримка креативних студентських ініціатив з відновлення та екології (проведення хакатонів, мистецьких акцій, соціальних кампаній, присвячених відновленню довкілля). Прикладами можуть слугувати студентський конкурс «Зелений кампус КНУБА» або проекти з благоустрою зруйнованих територій;

- залучення студентів до глобальних і європейських ініціатив. Участь у програмах Erasmus+, Horizon Europe, European Green Deal, UN SDSN сприятиме інтеграції української молоді у світову спільноту сталого розвитку, з акцентом на екологічну безпеку, цифрову трансформацію та інклюзію;

- використання креативних цифрових форматів для формування сталих навичок, таких як гейміфікація, розробка сайтів і мобільних застосунків із соціально-екологічним контекстом, створення інтерактивних візуальних рішень;

- розвиток партнерств між ЗВО, місцевими громадами та бізнесом, зокрема, залучення студентів до реальних процесів змін у сфері регіональної відбудови, екологічного моніторингу та сталого управління ресурсами.

Сталий розвиток охоплює не лише екологічні питання, але й якість життя, гідну працю, прозоре управління, доступну освіту та безпечне довкілля. Креативна освіта може стати ключовим інструментом розкриття потенціалу української молоді й формування сучасної України на засадах сталості та інноваційності.

Список використаних джерел:

1. Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>

2. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Agenda2030_UA.pdf

3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ

Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

4. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. Проект стратегії. Київ : Міністерство економіки України, 2020. URL: <https://example.com/strategiya-stalyi-rozvytok-2030>

5. Zgalat-Lozynska L. State innovation policy for green technologies support in construction. *Green, Blue & Digital Economy Journal*. “Baltija Publishing” 2020. Vol. 1 №. 2. P.8-13. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2020-2-2>

6. The 17 goals URL: <https://www.globalgoals.org/goals/>